

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-03-20

Diarienummer:
KSN-2024-03230

Handläggare:
Marie Nenzén

Svar på motion om att inför pilot på medborgarberedning enligt Skara-modellen från Ehsan Nasari (C) och Victor Zhao Jansson (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Ehsan Nasari och Victor Zhao-Jansson föreslår i en motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 5 november 2024 att kommunen inför framtagandet av en ny fördjupad översiktsplan inrättar en medborgarberedning som pilotsatsning.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med kommunledningskontoret.

Föredragning

I motionen lyfts vikten av dialog med invånare fram och att det är av särskild vikt i samhällsbyggnadsprojekt som påverkar människors vardag. Det lyfts även fram att det finns värde i att sträva efter en bred förståelse av samhällsbyggandet för att projekt ska bli framgångsrika och inte skada tilliten till det offentliga.

I motionen hänvisas det till framtagande av fördjupade översiktsplaner. I nuläget planeras det inte att tas fram någon fördjupad översiktsplan. Därav beskrivs svaret mer brett.

Sammantaget pågår omfattande dialoger i tidiga skeden av samhällsbyggandet inom ramen för, bland annat, framtagandet av en ny översiktsplan. Dialog på plats i olika delar av staden, tätorter och på landsbygderna genomförs liksom dialog med föreningar och näringsliv. Syftet med att påbörja dialogerna tidigt i processen handlar om att planeringen ska utgå från de behov som finns och ta tillvara på lokalkännedom. Genom att involvera invånare och näringsliv tidigt möjliggörs att dessa synpunkter, lokalkunskap och goda idéer kan fungera som underlag för kommunens vägval i utvecklingen av den fysiska miljön.

För att nå fler röster och olika perspektiv genomförs även riktade dialoger med olika målgrupper, till exempel barn och unga och äldre. I dialogen med barn och unga samarbetar kommunen inom översiktsplaneringen till exempel med barnombudet och möter upp olika åldersgrupper/klasser lokalt på plats i skolan.

Uppsala kommun arbetar redan på flera sätt med att involvera invånare och verksamma, till exempel genom stadsdels- och bygderåd. Råden i Uppsala är nyetablerade och har ansvar för att samla in stadsdelens eller bygdens perspektiv och föra fram förslag om den fysiska utvecklingen genom sina breda kontaktytor med boende, förenings- och näringsliv och andra lokala intressenter. Genom denna tidiga dialog ges de lokala krafterna och kommunen möjligheter att resonera och utbyta idéer redan innan konkreta förslag om exempelvis ett nytt bostadsområde är färdigutvecklat. På så sätt kan råden som dialogpart bidra med lokalt förankrade kunskaper och perspektiv innan beslut fattas av kommunen. Då råden är nyetablerade kommer samverkan att testas och arbetsformer att utvecklas för att främja en bredare representativitet. Detta sker bland annat i samband med fördjupningsstudier och underlag som tas fram inom ramen för att ta fram en ny översiktsplan.

I Uppsala testas olika metoder, i olika skala, kontinuerligt för att utveckla våra arbetssätt med att involvera invånare och verksamma. Liknande initiativ som medborgarberedningen i Skara har testats i Uppsala med syfte att likväl öka förståelsen för samhällsbyggandet samt lyssna in behov och ta tillvara på kunskap som finns lokalt i olika geografier. Kommunen arbetar också aktivt med att låta fler röster komma till tals och att nå fler målgrupper, genom till exempel uppsökande arbete med barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 20 mars 2025
- Bilaga 1, motion om att införa en medborgarberedning enligt Skaramodellen som pilotsatsning från Ehsan Nasari (C) och Victor Zhao-Jansson (C)

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Motion om att inför en medborgarberedning enligt Skara-modellen som pilotsatsning

Medborgarnas förtroende för politiken är inget som kan tas för givet. Det måste aktivt förtjänas. I en tid när det förtroendet är på tillbakagång och det partipolitiska engagemanget sjunker är detta extra viktigt. Stadsbyggnadsprojekt hör ofta till de kommunpolitiska åtaganden som påverkar människor mest i sin vardag. Att sträva efter en så bred medborgerlig acceptans eller åtminstone förståelse som möjligt är därför både viktigt för att projekten ska bli framgångsrika och för att inte skada tilliten till det offentliga. Därför är omsorgsfull dialog mellan kommun och invånare nödvändig vid större förändringar i stadsbilden eller landskapet.

Därför genomförs medborgardialoger. Dessa syftar till att involvera medborgarna i olika politiska processer. I bästa fallet blir detta ett tillfälle för ett konstruktivt meningsutbyte där förvaltning och politik tar till sig av medborgarnas idéer. I sämsta fall får de formen av rena informationstillfällen, ett sätt att pliktskyldigt få den lagstadgade samrådsfasen överstökad. Inte heller är det konstruktivt att dialogen blir ett sätt för medborgare att få visa sitt missnöje inför beslutsfattare, som sedan går vidare med oförändrade planer.

Möjlighet för medborgarna att påverka planer är en nyckel till en framgångsrik förankring. I Uppsala kommuns riktlinje för medborgardialog framgår också att man "ser invånarnas engagemang som en tillgång när vi ska forma framtidens Uppsala". Det är synsätt vi fullt ut delar, men ett synsätt vi anser kunde få bättre praktiskt genomslag. En fruktbar inställning är att inte betrakta medborgarna som ett hinder, motståndare att övertalas, utan just som en källa till goda idéer, stor lokalkännedom och kreativa förslag.

Därför föreslår vi att kommunen inför framtagandet av en ny fördjupad översiktsplan inrättar en medborgarberedning som pilotsatsning. En medborgarberedning är en dialogprocess där en grupp personer träffas för att på djupet diskutera en specifik fråga. Det är en metod som har använts internationellt, framför allt i anglosaxiska länder, för att garantera ett medborgarperspektiv på komplexa samhällsutmaningar. Ett första försök på svensk mark pågår just nu i Skara, inför framtagandet av den nya stadsdelen Djurgårdshage. En medborgarberedning enligt Skara-modellen skiljer sig från en dialog genom att den utgörs av en utvald grupp medborgare som träffas återkommande och tillsammans med tjänstemän just bereder en specifik fråga, i det här fallet framtagandet av en ny stadsdel.

Beredningens medlemmar får först tillfälle till kunskapsinhämtning genom föreläsningar som sedan följs av samtal och workshops. Det ger alla medlemmar goda förutsättningar att fatta informerade beslut. Beredningens överläggningar resulterar i en rapport som blir grunden för det nya planprogrammet.

Gruppens medlemmar kan lämpligen väljas ut från intresseanmälningar, slumpvis eller genom ett urval för att säkerställa en representativ sammansättning. Vid anläggandet av ett helt nytt område kan intresseanmälningen lämpligen gå ut till alla medborgare, enligt Skaras exempel. Vi en utbyggnad av ett befintligt område bör beredningen viktas så att en del utgörs av redan boende i området, och en del av kommuninvånare generellt.

För att genomföra uppdraget krävs att kommunen tillgodoser:

- Rekrytering av deltagare (kan utföras av organisationen själv eller ta hjälp av ett opinionsinstitut)
- Lokal och logistik
- Mötesledning och processdesign
- Deltagarnas utgifter (reskostnader m.m.)
- Eventuell betalning för deltagarnas tid
- Kostnader för kommunikation

Genom att medborgarberedningen på ett formaliserat sätt ges möjlighet att komma med konkreta inspel till planprogrammet ökar sannolikheten för att idéerna omhändertas i planprocessen. Men Skara-modellen handlar inte bara om att stärka den demokratiska förankringen. Genom att ta till sig medborgarnas goda idéer höjer man också kvaliteten på slutprodukten. Kommunen byggs bättre.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Centerpartiet att kommunfullmäktige beslutar

att Uppsala kommun inför framtagandet av en ny fördjupad översiktsplan inrättar en medborgarberedning som pilotsatsning.

Ehsan Nasari (C)
Victor Zhao-Jansson (C)
2024-11-04